

Lis Walther. Se artiklen side 5.

Turner og tidens natursyn

Af overinspektør Kasper Monrad

I 1829 fuldførte den engelske Joseph Mallord William Turner (1775-1851) det store maleri *Odysseus håner Polyfem*. Det forestiller den græske helt Odysseus, der er sluppet fri af fangenskabets hos kyklopen Polyfem og nu står på sit skib og håner sin tidligere fangevogter. Maleriet har siden opnået en position som et af Turners absolutte hovedværker, og det indtog også en meget central plads på den store udstilling *TURNER og tidens natursyn*, der blev vist sidste år på Statens Museum for Kunst. I billedet kombinerede Turner en episode fra den antikke græske digter Homers store helteedigt *Odysseen* med en storslået solopgang. Han holdt altså fast ved tidligere tiders forkær-

Fortsættes næste side

KUNST

omkring TROLDEN

NR. 4 · 14. årgang
Marts 2006

Indhold

- 5** Lis Walther
Oplevelser i billeder
Af: Poul-Erik Hansen
- 7** Vejle Kunstmuseum
Af: Nina Damsgaard og
Signe Jacobsen
- 13** Danmarks flotteste
P-hus
Af: Poul-Erik Hansen
- 15** Skulpturer i
København
Af: Poul-Erik Hansen
- 16** Keramik af Karl
Schrøder
Af: Teresa Nielsen
- 19** Michael Kvium
foldet ud
Af: Poul-Erik Hansen
- 21** Jørgen Rosengaard
Provokation,
konfrontation og
dialog
Af: Niels Peder Jessen

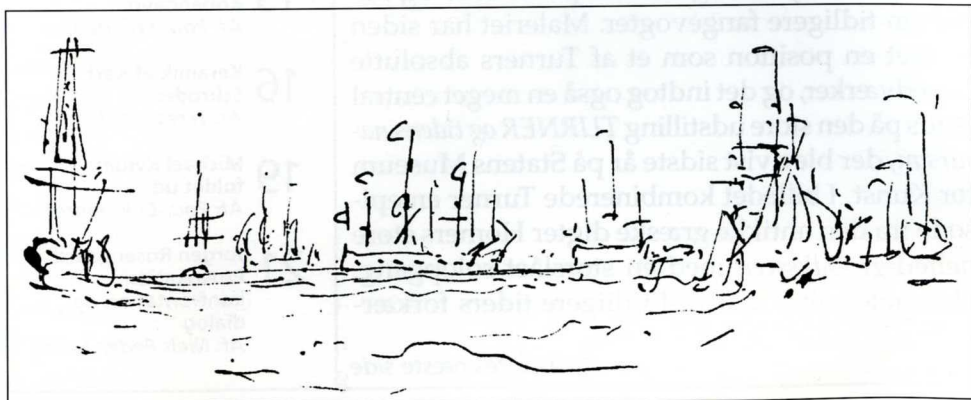
lighed for litterære og mytologiske motiver samtidig med, at han har ladet indtryk fra naturen indgå som en vigtig del af billedets helhed.

Set med britiske øjne

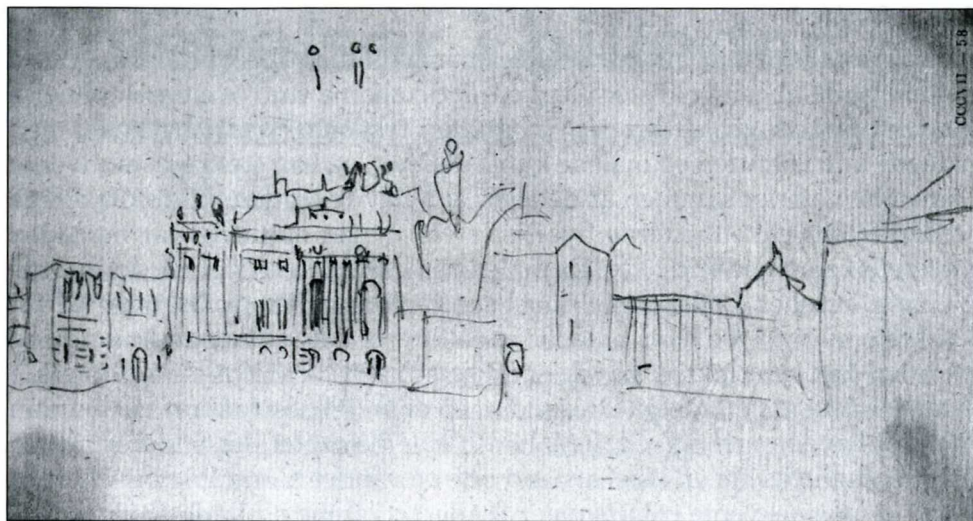
Turner er en af kunsthistoriens helt store skikkelser. Han står som den store fornyer af landskabsmaleriet i den første halvdel af 1800-tallet. Hans kunst spænder fra den minutiøse iagttagelse til den stort anlagte, næsten abstrakte vision, og mere end nogen anden bidrog han til en malerisk frigørelse. På dette felt gjorde de øvrige britiske malere sig også gældende, især John Constable (1776-1837), og viste vejen for kunstnere fra andre lande. Men ingen gik så vidt som Turner. Han var på mange måder en ener. Men i nogle henseender lå hans kunst på linie med de bestræbelser, som en række andre samtidige europæiske malere lagde for dagen, heriblandt de danske guldaldermalere. Hensigten med udstillingen var at betragte det europæiske landskabsmaleri ud fra en britisk synsvinkel og vise både paralleller og forskelle mellem Turner og de øvrige malere. Blandt disse kan nævnes franskmanden Camille Corot, tyskerne Caspar David Friedrich og Carl Blechen og nordmændene J. C. Dahl og Thomas Fearnley, foruden danskerne Eckersberg og Købke. Turner var dog udstillingens absolutte hovedperson.

Ud i naturen

Som noget helt nyt begyndte Turner – ligesom flere af tidens andre landskabsmalere – at gå fra atelieret ud i naturen for at male. Det gav en langt mere direkte tilgang til motiverne end tidligere, hvor malerne nøjedes med at tegne udendørs og male i atelieret. Den nye praksis betød en mere umiddelbar oplevelse af naturen, og det smittede af på billederne. For det meste var det kun olieskitser og -studier, de malede i det fri, men de udnyttede deres nye erfaringer i de store atelierbilleder.

Genius of the Romantic. The Sketches of Turner.

Genius of the Romantic. The Sketches of Turner.

Turner var blandt de første, der malede ude i naturen. Han tilbragte sommeren 1805 i en båd på Themsen, hvor han malede flittigt direkte foran motiverne. Han var her lykkeligt fri for at skulle tænke på tidens forventninger til, hvordan et landskabsmaleri skulle se ud, og han malede studier af usædvanlige motiver, ofte i helt usædvanlige billedformater, bl.a. af nogle trætoppe, der ses med himlen som baggrund. Et så beskedent motiv havde tidligere været utænkeligt i et maleri, men flere andre malere gav sig snart til at male skitser og studier med lignende motiver, og ofte afprøvede de helt nye virkemidler. Turners kollega Constable malede tyve år senere en lang række skystudier, bl.a. en studie af et skybrud over havet, hvor han med hastige og udtryksfulde penselstrøg har fremkaldt et levende indtryk af uvejret.

Tilbage i atelieret

Skitserne og studierne – specielt skystudierne – var malernes eksperimentelle frirum, hvor de ikke skulle stå til regnskab for nogen. Tyskeren Blechen malede således en udsigt over en baggård og nogle haver, hvor det mest iøjnefaldende element er det regnvåde tag på nabohuset. Men billeder som dette var kun til kunstnernes private brug, og de blev ikke vist offentligt frem. I udstillingsbillederne gjaldt helt andre regler. Her blev indtrykkene fra naturen bearbejdet og omformet, og motiverne blev gerne tilpasset de klassiske principper for komposition og indhold. Dog ikke på samme måde. Hver enkelt kunstner fandt sin egen løsning, og udstillingen viste, hvor forskelligt kunstnerne greb opgaverne an. Turner slap aldrig indtrykkene fra naturen,

Fortsættes næste side

Fortsat fra side 3

men forholdt sig ofte ganske frit til det, han havde iagttaget på stedet. Andre malere lagde til gengæld stor vægt på, at detaljerne var i overensstemmelse med de oprindelige iagttagelser fra naturen. Tyskeren Friedrich nøjedes med at tegne ude i naturen og malede kun i atelieret, og han stykkede motiverne i sine oliemalerier sammen af detaljer, han havde studeret vidt forskellige steder. Skønt enkelthederne hver især var meget naturtro, var helheden malerens egen frembringelse. De malede landskaber eksisterede derfor kun på hans lærreder. Danskeren Eckersberg var langt mere trofast over for det konkrete motiv. Men hans billeder var alligevel ikke en realistisk skildring af, hvad han rent faktisk havde set. Hans maleri af det russiske lineskib Asow er ikke malet ude på Øresund, men er en rekonstruktion af, hvordan motivet havde taget sig ud, hvis han havde betragtet det under gunstige omstændigheder fra en ideel afstand ude på vandet. Constable var i flere år den mest konsekvente friluftsmaler af alle, og i årene omkring 1815 udførte han flere af sine udstillingsbilleder ude i det fri foran motiverne, og han søgte at mindske forskellen mellem studierne og de store billeder. Men da han i 1820'erne vendte tilbage til atelieret og malede sine store kompositioner dér, tog han sig flere friheder og omformede de konkrete lokaliteter, når han søgte at gøre motiverne mere markante og spektakulære. Endnu andre malere valgte helt andre løsninger end disse kunstnere.

Eneren Turner

I sine sidste år i 1830'erne og 40'erne malede Turner en lang række billeder af et stormfuldt hav betragtet fra stranden, ofte med et nødstedt skib, der er ved at blive slået til vrag. Her bliver der givet frit løb for naturens voldsomme kræfter, og himmel og hav går ud i et. Ofte er det svært at afgøre, præcis hvad malerierne forestiller. Ikke alle disse havbilleder er malet færdig, og de viser derfor ikke, hvordan Turner havde tænkt dem. Men selv i de fuldførte malerier har store dele af billedfladen nærmest abstrakt karakter. Sådanne virkemidler tog ingen anden maler i brug på denne tid. Imidlertid adskiller Turners havbilleder fra senere tiders abstrakt kunst ved, at de altid forestiller noget og har et konkret motiv.

Oplevelser i billeder...

Lis Walther udstiller akvareller på Vejen Bibliotek

ved Poul-Erik Hansen

Kunstneren Lis Walther fra Århus er uddannet på Århus Kunstakademi fra 1976 til 1977 og på Det Jyske Kunstakademi fra 1977 til 1980.

Hun er optaget i Weilbachs Kunstnerleksikon med en præsentation, der vidner om en omfattende udstillingsvirksomhed fra 1978 til i dag på såvel de store censurede udstillinger: Kunstnernes Påskeudstilling, Kunstneres Efterårsudstilling og på blandt andet Frederikshavn Kunstmuseum og Århus Kunstbygning. Lis Walther er desuden medlem af Gruppe 80, der i en lang årrække udstillede på Vrå Folkehøjskole; i de sidste år har gruppen udstillet i Aabenraa og i Grenå.

På Marselisborg Hospital har Lis Walther udført en udsmykning med syv malerier og fem tegninger.

Inspirationerne til mange af værkerne er hentet fra den umiddelbare om-

Fortsættes næste side

Rytter.

Fortsat fra side 5

verden og fra studierejser til Paris, Rom, Firenze, Madrid/Toledo, London, Amsterdam, Athen, Berlin og Prag.

Om sin kunst siger Lis Walther til Kunst omkring Trolden:

Når jeg arbejder, er jeg i en væren af farve, form, rytme og rum – hånden og penslen bevæger sig rundt over billedets firkant, indtil øjet ser og fornemmer, at billedet er faldet på plads.

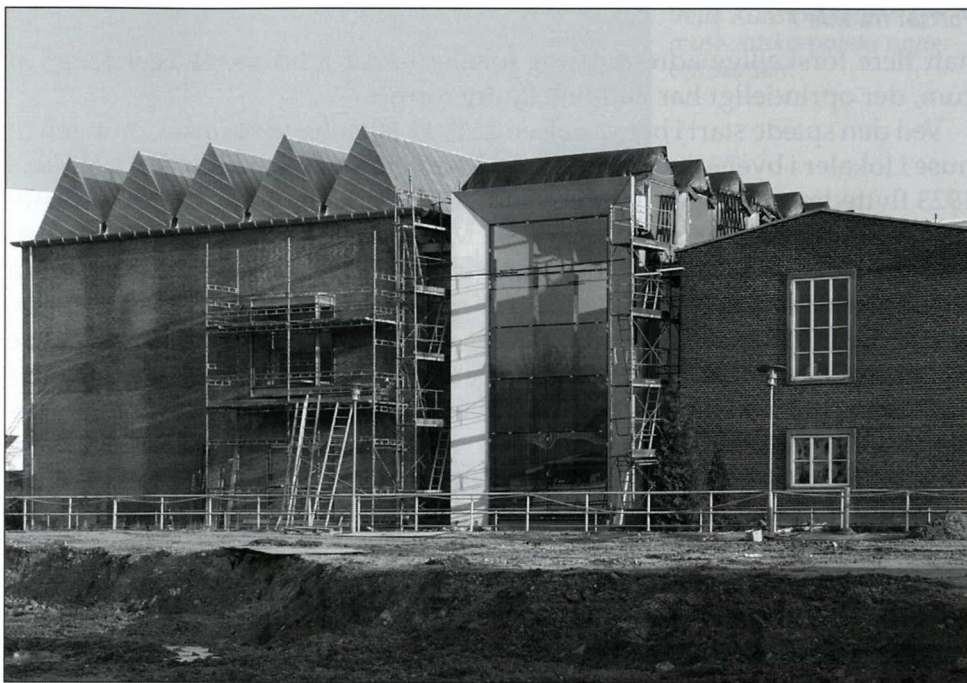
For tiden er det akvarellens hurtige, lette og intense udtryk, der inspirerer mig. Til andre tider er det tegningen og oliemaleriet.

Jeg oplever tilværelsen i billeder: indtryk jeg får, steder der betyder noget for mig, kunst der berører mig – alt samles i mig, bearbejdes i billedsproget og kommer til udtryk som nye maleriske tanker.

Lis Walther udstiller akvareller på Vejen Bibliotek fra den 6. maj til 7. juni 2006.

Smeden.

Vejles nye museumsbygning under opførelsen.

Åbne døre i nye rammer

Vejles nye kunstmuseum åbner...

*Af museumsleder Nina Damsgaard og
museumsinspektør Signe Jacobsen.*

Lørdag den 8. april slås dørene op til Vejles nye kunstmuseum. Kunstforeningen for Vejen og Omegn har derfor aftalt en aftenudflugt til museet torsdag den 18. maj. De nærmere oplysninger for selve turen er andetsteds i Kunst omkring trolden – Her er en beskrivelse af det nye museum:

For første gang bliver det nu muligt at opleve byens meget store kunstsamling i lokaler opført og indrettet til udstillingsbrug.

Vejles kunstsamling har nemlig igennem sin mere end 100 år lange historie

Fortsættes næste side

Fortsat fra side 7

haft flere forskellige adresser – og lokalerne har altid været ”genbrug” af rum, der oprindeligt har haft helt andre formål.

Ved den spæde start i begyndelsen af 1900-tallet havde kunstsamlingen til huse i lokaler i byens gamle hospital på Kirketorvet bag Skt. Nikolaj Kirke. I 1923 flyttedes samlingen sammen med byens arkæologiske og kulturhistoriske samlinger til det nyopførte Vejle Museum i Flegborg. Her havde den stadigt voksende kunstsamling til huse indtil 1973, hvor Vejle Kunstmuseum blev oprettet som selvstændig institution og fik til huse i det tidligere bibliotek, der i 1934 var blev opført på Vejle Museums nabogrund. Det gedigne museumshus fra 1923 blev tegnet af arkitekt Niels Christof Hansen, der også er arkitekten bag en række andre af Vejles markante bygninger, mens det var Vejle-arkitekten Carl Hess-Petersen, der stod for opførelsen af den funktionalistiske biblioteksbygning i 1934.

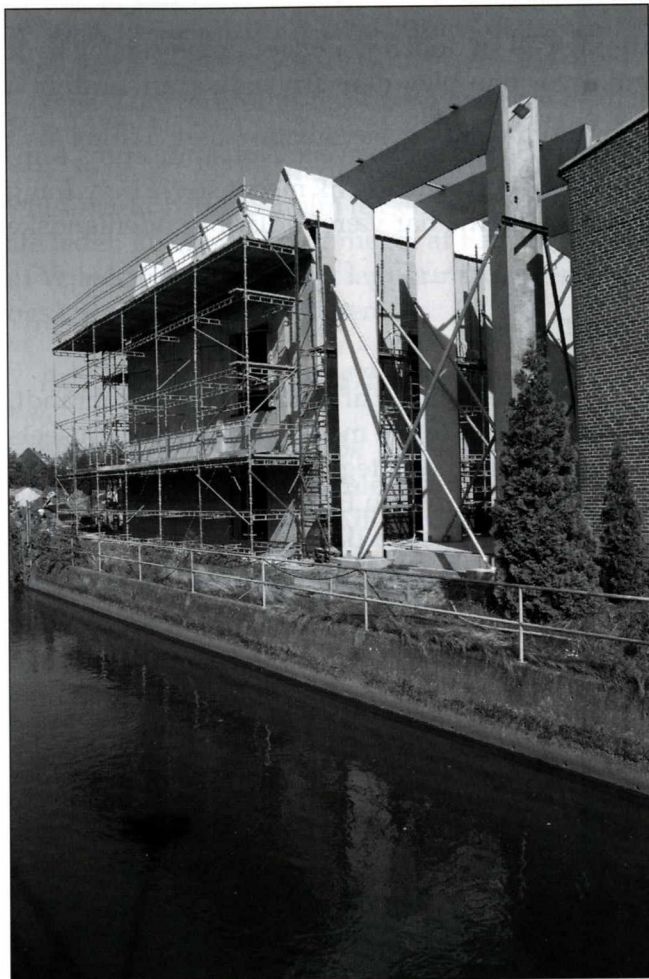
Nu indgår såvel den gamle museumsbygning som den gamle biblioteksbygning i Vejles nye kunstmuseumskompleks, men de to ”genbrugsbygninger” er ikke blot blevet istandsat men også suppleret med et nyopført udstillingshus opført alene med det formål at skulle være rammen om billedkunst. Det er arkitekt Kim Utzon, der har forestået opførelsen af det nye udstillingshus med den meget karakteristiske foyerbygning, der forbinder det nye hus med de to gamle bygninger, mens det er Vejle Kommunes Teknisk Forvaltning, der har stået for istandsættelsen af de gamle bygninger.

Det nye kunstmuseumskompleks består således af tre meget forskellige bygninger, men det betyder samtidigt, at byens kunstsamling kan præsenteres i meget forskelligartede udstillingsrum: I 1923-bygningen er der små, intime lokaler, i 1934-bygningen er rummene større og velproportionerede, og i Utzon-bygningen er der to store rum – et stort, højloftet udstillingsrum med ovenlys og et næsten mørklagt åbent magasin samt studiegalleri.

Dette meget fleksible hus passer som hånd i handske til Vejle Kunstmuseums samlinger:

Tegninger, grafik og ældre malerkunst og skulpturer i 1923-bygningen, Wørzner-samlingen med kunst fra 1930’erne og 1940’erne i den gamle biblioteksbygning, der var ny, da Wørzner-samlingen blev opbygget og samtidskunsten, der med sine store formater kræver højt til loftet og store vægge – krav som Utzon-bygningen kan opfylde. En del af kunstmuseets store skulpturer tager imod publikum i den lyse foyer.

I studiegalleriet vil publikum i en tæt ophængning kunne opleve de malerier, som ikke indgår i den aktuelle ophængning af kunstmuseets samling, mens man efter henvendelse til kunstmuseets ansatte i vid udstrækning kan få adgang til de øvrige magasinerede værker.

Vejle Kunstmuseums nye museumskompleks under opførelsen.

Om samlingen - Top-numre

Asger Jorn 1914-1973

Titel ukendt. 1942

Olie på lærred, 80 x 100 cm

I 1995 blev Vejle Kunstmuseum beriget med en samling på 122 kunstværker: Det var Wørzners Samling, med en lang række fremragende værker af nogle af de kunstnere, som tælles blandt Danmarks kendteste. Det var de imidlertid ikke, da slagtermester Max Wørzner og hans hustru Inger skabte deres fornemme samling i Viborg fra midten af 1930'erne og frem til Max Wørzners død i 1945. Samlingen indeholder f.eks. ikke mindre end 7 fremragende værker (**KONTROLLÈR**) af Asger Jorn fra den tid, hvor han

Fortsættes næste side

Fortsat fra side 9

ung og ukendt endnu kaldte sig ved sit døbenavn Asger Jørgensen, og hvor kunstnerfællesskabet Cobra, hvor han blev den drivende kraft, endnu lå flere år ude i fremtiden.

Med erhvervelsen af Wørzners Samling blev Vejle Kunstmuseums samling ganske væsentligt suppleret og forbedret og fik meget større betydning på internationalt plan: Flere af værkerne har været udlånt til udenlandske udstillinger.

Rembrandt 1606-1669. Selvportræt. 1633

Ætsning. 132 x 104 mm

Vejle Kunstmuseum ejer 52 grafiske værker af hollænderen Rembrandt, en af den europæiske billedkunsts allerstørste mestre. De tilhører museets kernesamling, Eckardts Samling, på knap 2000 tegninger og grafiske værker, skænket til Vejle by i 1899 af etatsråd Christian Eckardt. Denne samling er selve årsagen til, at der findes museer i Vejle i dag. I Danmark er der kun to andre museer, hvor man kan finde Rembrandt-grafik, nemlig i Kobberstiksamlingen ved Statens Museum for Kunst i København og i De Buhlske Stuer på Randers Kulturhistoriske Museum.

Rembrandt: Selvportræt, 1633.

Såmal Joensen-Mikines 1906-1979. Grindedrab. 1942

Olie på lærred, 177 x 241 cm

Vejle Kunstmuseum har en fin samling af malerier af Joensen-Mikines, flere af dem med kunstnerens yndlingsmotiv, det traditionelle grindedrab. Mikines anses for Færøernes største maler. Han var ven med lederen af Vejle Museum Robert Dueholm Jessen, som senere blev Vejle Kunstmuseums første leder. Dueholm holdt meget af Færøerne, og det var via dette venskab, at Vejle Kunstmuseum fik lagt grunden til sin samling af Mikines og senere også af andre færøske malere.

P.C. Skovgaard 1817-1875. Den store eng ved Vejle. Sommereftermiddag. 1867

Olie på lærred, 68 x 110 cm

Vejle Kunstmuseum samler dansk kunst fra det 20. århundrede og frem. Alligevel findes her en fin lille guldaldersamling, som koncentrerer sig om malerier, der har tilknytning til Vejle, og som samtidig har høj kunstnerisk værdi. De fleste af malerierne viser det smukt varierede landskab rundt om Vejle, som var en åbenbaring for datidens malere, der ellers holdt sig mest til Sjælland. Indsamling af guldaldermalerier i øvrigt varetages af kunstmuseer, som har guldalderen specielt som deres indsamlingsområde.

Anders Kirkegaard f. 1946

Familiekrønike. Sammen – hver for sig. 1981-87

Akryl og olie på lærred, 3 lærreder á 52 x 202 cm

Vejle Kunstmuseum har Danmarks fineste samling i offentlig eje af Anders Kirkegaards malerier. Anders Kirkegaard stammer fra Vejle, og museet har gode samlinger af flere Vejle-kunstnere, som har fået sig et navn på nationalt plan, f.eks. Lars Ravn. Maleriet her er et absolut hovedværk inden for Kirkegaards produktion, og det har repræsenteret Danmark på den store internationale udstilling Biennalen, der vises hvert andet år i Venedig. Maleriet her er typisk for Kirkegaards dybt personlige, grænseoverskridende og surrealistiske billedsprog.

Vilhelm Lundstrøm 1893-1950. Nature Morte. (1937)

Olie på lærred, 97 x 131 cm. Fra Wørzners samling

Med erhvervelsen i 1995 af de 122 værker tilhørende Wørzners Samling fjøede Vejle Kunstmuseum fire til sine i forvejen seks malerier af Lundstrøm. Han er en af de kunstnere, som har en fremtrædende plads i den danske modernisme, hvor der eksperimenteres med billedets virkemidler: form,

Fortsættes næste side

farve og komposition. Maleriets motiv er uvæsentligt, og det kan bedst kan sammenlignes med musik – for øjnene. Vejle Kunstmuseum har i øvrigt en smuk samling af dansk modernisme.

Merete Barker f. 1944. My own Town. Byen under, byen over. 1989

Akryl på lærred, 360 x 520 cm

Merete Barker er en af de kvindelige kunstnere, der står stærkt i Vejle Kunstmuseums samling. Der er megen diskussion om kvindelige kunstneres manglende repræsentation på de danske kunstmuseer, men nogle af de mest markante, største og oftest ophængte malerier i Vejle Kunstmuseums samling er udført af nulevende kvindelige kunstnere. Museet ejer en række betydelige malerier af Merete Barker, Doris Bloom og Nina Sten-Knudsen.

Hans Chr. Rylander f. 1939. Horn. 1992-94

Bronze, marmor, granit, træ, voks, glas, bly, 230 x 100 x 100

I Vejle Kunstmuseums ny glasoverdækkede foyer er et smukt præsentationsrum for nogle af Vejle Kunstmuseums markante skulpturer. Rylanders er et mærkværdigt sammenrend af genstande, udført i modsætningsfyldte materialer. Vejle Kunstmuseum har også en stor samling af Rylanders malerier og grafik, og det er fælles for dem alle, at de pirrer beskuerens nysgerrighed og udfordrer fantasien med deres absurde og drømmeagtige univers.

Palle Nielsen 1920-2000. Orfeus og Eurydike I, blad 10. 1955

Linoleumstryk, 172 x 244 mm

I Vejle Kunstmuseums store samling af dansk tegning og grafik fra 1600-tallet til i dag er en række kunstnere særlig godt repræsenteret. En af dem er Danmarks ubestrideligt største grafiker efter anden verdenskrig, Palle Nielsen. I perfekt teknik har han i sine små værker skabt store monumenter over efterkrigsmennesket, der voksede op den kolde krigs og atombombens skygge. Frygten for krig, forurening og det moderne samfunds umenneskelighed præger Palle Nielsens store livsværk.

Nina Sten-Knudsen f. 1957. 1999. Akryl og olie på lærred, 256 x 523 cm

Et af Vejle Kunstmuseums største, dystreste og mest manende malerier er skabt af Nina Sten-Knudsen. Det todelte lærred synes at give os en advarsel om det vestlige samfunds mulige endeligt: I maleriets ene del er arkitekturelementer fra mange tider stablet kaotisk op, og i midten synes en sprængning at finde sted. Den anden del af lærredet er i modsætning hertil malet helt neutral og genstandsløs: Er det, hvad der står tilbage efter os?

Danmarks flotteste p-hus ligger i Vejle

Ved Poul-Erik Hansen

Vejle fik lørdag den 12. november 2005 Danmarks flotteste p-hus på Volmers plads i byens centrum. P-huset har et 15 meter højt adgangstårn i glas, der er prydet med et stort glasmaleri på 310 kvadratmeter af den færøske kunstner Tróndur Patursson. Han er kendt for, at han i sine værker er inspireret af den færøske natur.

Glasmaleriet er det største i verden, som er malet direkte på glasset med en teknik, hvor det efterfølgende er lamineret sammen med selvrengørende glas. En særlig belægning sørger for rengøringen. Solens UV-stråler nedbryder snarset, mens regnen skyller det væk. Jo mere sol og regn ruderne får, des bedre.

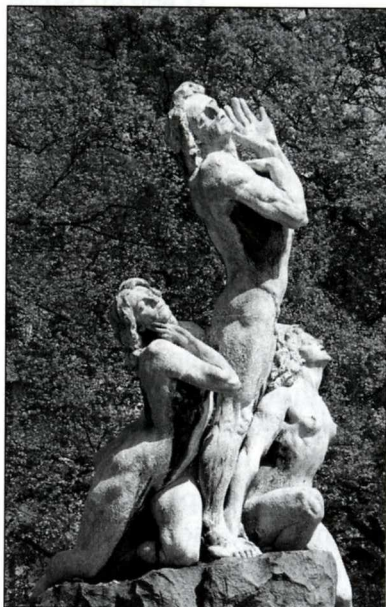
P-hus Tróndur står der med guldbogstaver over indkørslen. Kunstneren kalder det selv for sit hovedværk. Det har kostet 1,7 mio. kroner. Pengene for kunstværket er betalt af erhvervslivet. Flere frygtede hærværk og rygterne har også gået herom, for flere af glasfelterne måtte midlertidigt erstattes af sorte plader på grund af en konstruktionsfejl.

Tróndur Patursson er født i 1944 i Kirkjubour på Streymoy på Færøerne. Hans vej til kunsten indledtes i 14-års-alderen som elev af Ingálvur av Reyni.

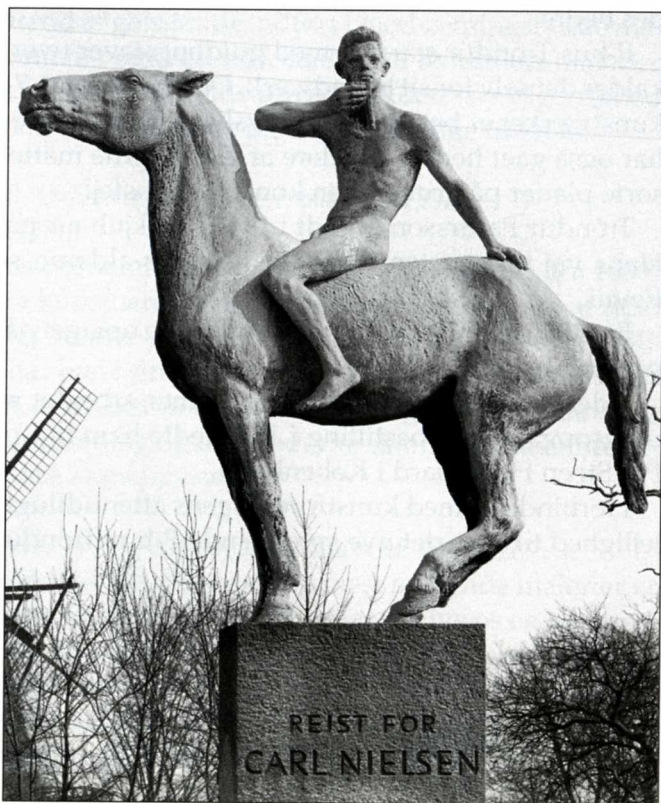
Fra 1965 til 1966 var Tróndur Patursson optaget på Glyptotekets tegneskole på foranledning af P.V. Glob.

Siden 1979 har den færøske kunstner arbejdet med forskellige udsmykningsopgaver. En bestilling i 1986 ledte ham ind på arbejdet med glas hos Per Steen Hebsgaard i København.

I forbindelse med kunstforeningens aftenudflugt den 18. maj vil der blive lejlighed til at se det nye spændende P-hus Tróndur i Vejle.

Rudolph Tegner: *Mod lyset.*
Mindesmærke for N. Finsen.

Anne Marie Carl Nielsen:
*Mindesmærke for
komponisten Carl Nielsen.*

Bronze og granit:

Skulpturer i København

Af Poul-Erik Hansen

Enhver, der færdes i København, vil bemærke de mange monumenter og skulpturer, der præger byen. Ud over Storkespringvandet, Den lille Havfrue og Frihedsstøtten finder vi overalt i landets hovedstad værdifulde kunstværker.

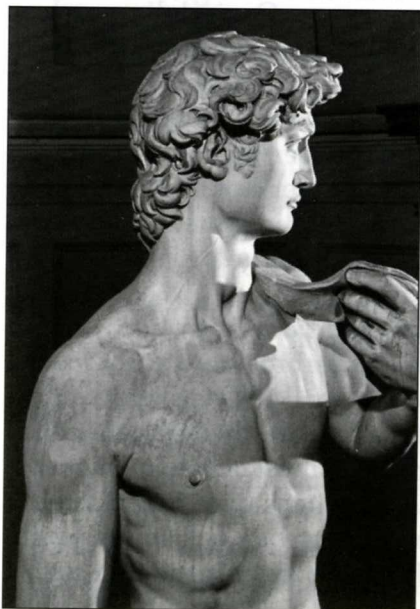
Vi er så fortrolige med mange af dem, at det giver voldsom debat, hvis de fjernes eller flyttes. Skulpturerne kan spænde fra kopier af antikke skulpturer til fremragende eksempler på dansk billedhuggerkunst, enten som selvstændige skulpturer eller som dele af et bygningsværk, som det ses på Københavns Rådhus.

Kunstnerne er mange. Fra Carl J. Bonnesen, Kai Nielsen, Sigrid Lütken, Jean Gauguin, N. Hansen Jacobsen til Per Kirkeby og Hein Heinsen. Formålene har været mangfoldige. Der er for eksempel hyldestskulpturer for fyrster, feltherrer eller berømtheder som Georg Brandes. Og der er skulpturer med familie- og børneskildringer samt mindesmærker for sportsgrene.

Efter N. Finsens død i 1904 blev der udskrevet en konkurrence om at lave et mindesmærke for ham. Det blev Rudolf Tegner, der vandt. Niels Hansen Jacobsen opnåede at få anden prisen.

Blandt de mange skulpturer finder vi også kopier fra verdenskunsten som skulpturen David af Michelangelo, der ellers skal ses i Firenze.

Torsdag den 6. april vil Jens Peter Munk, der netop har udgivet bogen *Bronze og granit: Monumenter i Københavns kommune* fortælle om de mange spændende monumenter i vores hovedstad på Vejen Kunstmuseum. Foredraget er arrangeret i stedet for det planlagte om de danske stentøjspionerer, der er udskudt.

Michelangelos David, 1503.

Keramik af Karl Schrøder

Af Teresa Nielsen, museumsinspektør

Den 1. april er der kl. 15 fernisering på en stor udstilling med værker af Karl Schrøder (1870-1943). Arbejdet med at kortlægge hans virke startede 1995-96 under forberedelserne til Vejen Kunstmuseums store udstilling om sammenslutningen "De frie Billedhuggere", som Niels Hansen Jacobsen i 1905 var med til at grundlægge. Det viste sig, at Schrøder i 1906 havde været med som gæst. Men hvordan så hans værker ud? Kunstindustrimuseet havde et par stykker, der velvilligt blev deponeret i Vejen, og samleren John Hunov nikkede straks genkendende til navnet. Der var noget at vise frem på udstillingen. Men arbejdet gik videre. Det måtte være muligt at finde flere oplysninger om denne kunstner. Som ofte før blev slægten en god indgang til et spændende kunstnerisk univers, der på mange punkter knytter an til Vejen-området og i særdeleshed Askov Højskole.

Karl Schrøder var en kunstner med mange evner. Oprindeligt var han uddannet maler, i en afmålt årrække på omkring 15 år skabte han vigtige keramiske værker, var løbende aktiv som underviser, og var i omkring 30 år møbeltegner hos Fritz Hansen i Lillerød - samtidig med, at han i sin fritid malede natur- og landskabsbilleder.

Karl Schrøder kom hertil for at besøge sin farbror, Ludvig Schrøder. I perioden op til 1900 var han der særligt for at arbejde med bemalingen af alterbordet til Askov Valgmenighedskirke, som hans bror, Rolf Schrøder tegnede. Mon han og Hansen Jacobsen her har truffet hinanden? Kan det

Karl Schrøder i sit værksted.

mon være årsagen til, at Karl Schrøder i 1906 blev inviteret ind hos "De frie Billedhuggere"? Som et varsel under udstillingsforberedelserne dukkede i 1998 en sneglelågkrukke op i en rodekasse på Vejen Gardens loppetorv. Det er ikke til at sige, hvordan den er havnet der, men sandsynligheden for, at den har stået hos Ludvig Schrøder eller en af dem, der var knyttet til opførelsen af Askov kirke, er meget høj!

På det udaterede fotografi ses kunstneren Karl Schrøder i sit værksted. Desværre kan billedet ikke tale, men det er dog muligt at aflokke det nogle af sine beretninger.

Midt i billedet ses et ansigt, et ganske særligt åsyn. Schrøder står med et par centrale elementer til Niels Skovgaards "Grundtvig-Mindesmærke" til Grundtvigs Hus i Studiestræde i København. Som keramiker blev det Schrøders mest markante kunstneriske/tekniske bedrift at få helheden ført over i glaseret ler. Arbejdet med det projekt daterer fotografiet til perioden 1908-1913. Rammen er Schrøders værksted på Frederiksborgvej 43 i Lillerød. Om sit tidlige virke erindrede han mange år senere: "Først i (ca. 1904) byggede jeg egen Ovn efter egne Tegninger i eget Værksted her i Lillerød. Her hvor jeg selv tilberedte Ler og Glasur og egenhændig udført Dekoration og Brænding (alt undtagen Drejning), naaede jeg den Harmoni i Arbejdet, som jeg tilstræbte, og en hvis Anerkendelse, men saare lidt Fortjeneste. Nu var jeg naaet til Klarhed over min Opfattelse af Stoffets Natur og Ildens Luner i aaben Ovn og mente at have fundet Udtryk for Samhørigheden mellem Stof-Farve-Form og Dekoration - saa Leret ikke tabte Karakter af Ler."

Som øjet glider videre rundt, møder det oppe over reolen en række gamle fliser. De er bevaret hos efterkommere, og har altid været omtalt som "de mauriske fliser", hvad nogle af dem da også er. Schrøder har højst sandsynlig selv hjembragt dem i 1898, da han var på Europa-rejse til bl.a. Spanien. Det er klart, at de med deres stærke farve og dekorative mønsterværk må have virket som en kraftig inspiration for denne kunstner, der egentlig var uddannet maler, men omkring 1900 vendte sig til keramikken. I første omgang skete det på værkstedet hos G. A. Eifrig i Valby – et sted, hvor bl.a. Th. Bindsbøll, Niels Skovgaard, Sv. Hammershøi og Sigurd Wandel allerede havde fundet hen. Siden fandt Schrøder andre samarbejdspartnere. Ved siden af to faste ansættelser som tegnelærer viede han keramikken sin fulde opmærksomhed frem til han 1915 synes at have sluttet den del af sit virke. Fra omkring 1912 var han ansat som møbeltegner hos Fritz Hansen, Lillerød.

Sammen med løvehunden yderst til venstre i reolen siger den sære lågkrukke, der hænger i øverste højre hjørne, lidt mere om Karl Schrøders inspirationer. Ved første øjekast kunne formen, glasuren og den enkle dekoration

Fortsættes næste side

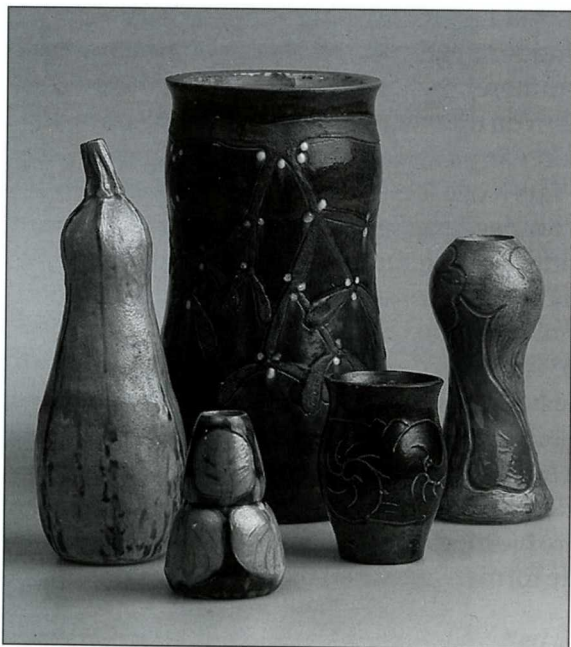
med fyrtræsgrenene forlede en til at tro, at den var importeret fra Asien. Den ligger i hele sin udformning fjernt fra danske brugsformer. På låg og krukke et der nogle 'beslag', hvorigennem man i Asien ville have sat en snor, der kunne holde sammen på de to dele, fungere som hank, når man gik, og alligevel give mulighed for at kunne tage låget af og hælde op. I bunden er indridset Karl Schrøders karakteristiske KS signatur.

En tredje inspirationskilde, den antikke verden, ses i to andre elementer i billedet – den højhankede kande øverst på reolen samt kvindeportrættet på flisen lidt længere mod højre. Modellen har muligvis været kunstnerens hustru, Ovidia, født Drewes. Hun ser ud til at have stået for decorationen af nogle små vaser, der er pyntet med anemoner. De er i bunden indridset med en sammenslyngning af O og D. Kan det tænkes, at ægtefællerne har mødt hinanden i arbejdet med keramikken? Umiddelbart er der intet, der underbygger den tanke. En oplysning om at Karl Schröder en tid var tilknyttet lervarefabrikant Jens Frydendal i Nykøbing Falster kan måske være årsagen til, at de i 1903 blev gift i Huseby Kirke nær Maribo.

Til venstre for den højhankede vase står nogle dyrestatuetter. De er med stor sikkerhed udført af Knud Kyhn (1880-1969), der var en nær ven af familien, og fik sine første keramiske arbejder brændt hos Karl Schröder. Omkring 1915 samarbejdede Kyhn med en anden keramikker, Patrick Nordström.

Schröder-familien har en del Knud Kyhn dyrestatuetter. De har alle skitsens hastige, levende præg, og fuglen har tilmed fået en udsøgt glasur.

Lågkrukken, nogle af Kyhns dyr og Schrøders egne bud på fliser kan man se på udstillingen sammen med masser af kander, skåle, askebægere m.m. – her er endelig mulighed for at se nærmere på en af de i dag næsten ukendte 'højskolekunstnere'.

Michael Kvium foldet ud...

Ved Poul-Erik Hansen

Udstillingen Michael Kvium – Jaywalking Eyes er den hidtil største udstilling med værker fra hele kunstnerens produktion.

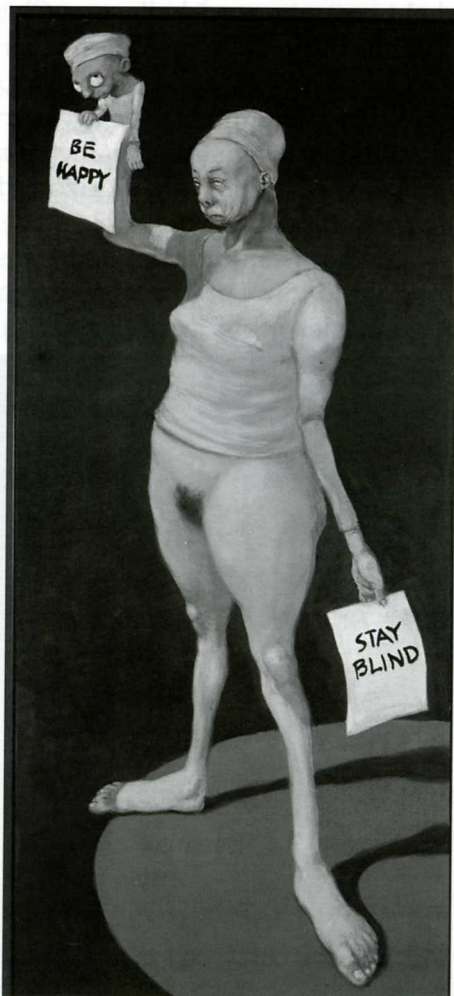
På kunstforeningens udflugt den 1. februar var der mulighed for at se den store udstilling, og meningene var mildt sagt delte. Nogle fik nok, og andre har meddelt, at de i hvert fald skal til AROS igen, inden udstillingen lukker. Vi bringer derfor museets oplæg til udstillingen nedenfor: Med over 100 malerier – de ældste fra 1984 og de seneste lavet specielt til udstillingen på AROS, folder udstillingen Michael Kviums virtuose billedverden ud på næsten 1500 kvadratmeter.

Michael Kvium er en af Danmarks mest markante og kompromisløse kunstnere. Hans direkte formsprog og groteske motivkreds taler ubesværet til vores bevidsthed, selv om billederne både kan vække væmmelse og fascination.

Den store portion absurditet og sort humor baner vejen for overskridelsen af skønhedsideal og normer, og dette betyder, at Kvium kan beskæftige sig med mere dystre og tabubelagte emner uden at blive moraliserende.

Udstillingen er bygget op som en

Fortsættes næste side

Fortsat fra side 19

række suiter, der i en nytænkende stemningsmættet og tematisk organiseret ophængning udforsker forskellige motiver på tværs af Kviums samlede værker. Både udvalget af værker og iscenesættelsen er skabt i samarbejde med kunstneren selv. Et af temaerne er tanken om lystfyldt galskab, et andet er menneskelig blindhed, som skyldes hovmod. Noget, der også kommer til udtryk i udstillingens titel, idet en jaywalker er en fumlegænger, en person, der går over en vej uden at se sig for. Det er studiet af mennesket, som Kvium konstant kredser om, hvad enten det gælder de mørke og allegoriske arvtagerbilleder, eller de nyere og lysere billeder, hvor naturen, himlen og birkeskoven har overtaget.

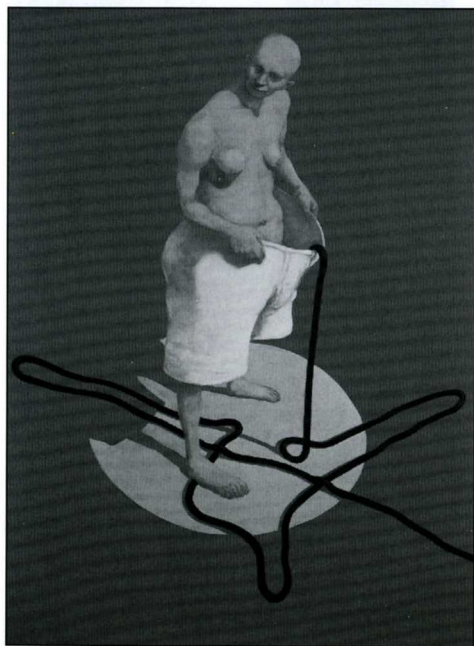
I museets vestgalleri vises det store filmopus *The Wake*, som Kvium har skabt sammen med kollegaen Christian Lemmerz. Desuden vises flere af Kviums tidlige film med Performancegruppen Værst. Fælles for disse er en grotesk humor og mørk absurditet, der går igen i hans malerier.

- I de store anmeldelser og interviews, der har været i forbindelse med udstillingen er udstillingen blevet rost både i sin helhed og for de nye store værker med titlen *Lost Horizon*, der viser en truende himmel med fugle på næsten nøgne grene. Hele etagen med Kvium-udstillingen er ændret til lejligheden i samarbejde med kunstneren. Værkerne er ophængt tematisk fra gulv til loft. I et interview i *Information* den 24. januar udtaler Michael Kvium: I det øjeblik jeg maler et menneske, bliver du meget mere opmærksom

på, at mennesket derinde er grimt og ubehageligt, end du er på, at vi faktisk rundt omkring os hele tiden har alle variationer...Jeg synes altid, jeg har prøvet at pille lidt ved vores indbildskhed...

De mest ondskafulde samfund er dem, der vil have en pæn verden. 90 procent af alle mennesker er overbeviste om, at de ville være 100 procent helte i en katastrofesituation. Statistikken siger fanme noget andet....

Udstillingen på ARoS- Aarhus Kunstmuseum kan ses indtil den 16. april 2006.

Provokation, konfrontation og dialog

- kunstudstilling på Vejen Bibliotek med Jørgen Rosengaard

ved Niels Peder Jessen

"Jørgen Rosengaards billedsprog er fyldt med fortællende symboler. I store ekspressive udførte landskaber, gerne opbyggede over et kraftfuldt linespil, er det de små detaljer, der er med til at fange og fastholde opmærksomheden.

Som historiske fragmenter, omskrevne og indsat i et nutidigt udtryk, synes de at illudere skjulte hemmeligheder.

Maleriernes direkte formsprog med de hårdt optrukne strøg beretter om både temperament og stor følelse. Også grafikkens sort-hvide sammenspil af linier og former bærer udtrykket dramatisk og følsomt ud til beskueren", skriver Rigmor Lovring i Weilbachs kunstnerleksikon.

Den 45-årige billedkunstner og grafiker Jørgen Rosengaard havde i længere tid base i København og set med jyske øjne, så har han også den energi og frækhed, der kendetegner københavnere! Han er ikke bange af sig, men hopper gerne ud på dybt vand og driller hajerne. Han er dog for nylig flyttet til Jerlev i Østjylland eller, som han betegner det "på kanten af istiden ved

Fortsættes næste side

Fortsat fra side 21

ådalene mellem Vejle og Egtved". Og set med københavnske øjne har han den eftertænksomhed og fornuft, der kendetegner jyder. Der er gennemtænkte tanker bag handlingerne.

Hans abstrakte værker er fulde af styrke og kraft. Hvert eneste billede skaber en intens stemning, som med form og farver frembringer en dyb og vedvarende oplevelse.

Det er billeder, som forlanger, at man tager stilling til dem.

De er ikke skabt, fordi sofaen mangler en partner, men fordi de rummer stor følelse og drama, der vil suge en ind.

Jørgen Rosengaard har i sin kunstnerkarriere udstillet på en lang række danske og udenlandske museer og gallerier blandt andet i Tyskland, Sverige og i Frankrig. Ja, han er endda repræsenteret så langt væk som i Ukraine Statsmuseet i Kharkov.

Han har været en del af Kunstnernes Efterårsudstilling i 1989, 1994, 1995 og 1997 og entreret Charlottenborgs Forårsudstilling, Kunstnernes Sommerudstilling og Kunstnernes Påskeudstilling. Hans lange liste af udstillingssteder vil blive ved med at vokse i årene, der kommer.

Ud over sit arbejde som kunstner arbejder Jørgen Rosengaard som kursusinstruktør, konsulent og foredragsholder. Han har været aktiv på højskoler, uddannelsesinstitutioner og i fagforbund.

Jørgen Rosengaard udstiller på Vejen Bibliotek fra den 8. april til den 1. maj 2006.

Aktiviteter - Tid & sted

Torsdag den 23. marts kl. 19.30

Turner og tidens natursyn.

Foredrag ved museumsinspektør på Statens Museum for Kunst kunsthistorikeren Kasper Monrad på Vejen Kunstmuseum.

Arrangør: Kunstforeningen for Vejen og Omegn og Vejen Kunstmuseum i samarbejde med Folkeuniversitetet.

Entré kr. 35.00 for medlemmer. For øvrige kr. 50.00.

Lørdag den 1. april kl. 15.00

Fernisering på udstilling med værker af keramikeren Karl Schrøder på Vejen Kunstmuseum.

Arrangør: Vejen Kunstmuseum.

Fri entré. Udstillingen kan ses til den 6. august.

(Den planlagte udstilling om stentøjets pionerer er udskudt).

Torsdag den 6. april kl. 19.30

Bronze og granit: Skulpturer i København.

Foredrag ved museumsinspektør Jens Peter Munk på Vejen Kunstmuseum.

Arrangør: Kunstforeningen for Vejen og Omegn og Vejen Kunstmuseum i samarbejde med Folkeuniversitetet.

Entré kr. 35.00 for medlemmer. For øvrige kr. 50.00.

Lørdag den 8. april til tirsdag den 2. maj 2006

Kunstudstilling med værker af Jørgen Rosengaard på Vejen Bibliotek i bibliotekets åbningstid.

Mandag til fredag kl. 10.00 til 18.00 samt lørdag kl. 10.00 til 12.30. Medlemmer opnår 10 pct. rabat ved køb på udstillingen.

Arrangør: Kunstforeningen for Vejen og Omegn

Lørdag den 6. maj til onsdag den 7. juni

Kunstudstilling med akvareller af kunstneren Lis Walther på Vejen Bibliotek i bibliotekets åbningstid. Mandag til fredag kl. 10.00 til 18.00 samt lørdag kl. 10.00 til 12.30. Medlemmer opnår 10 pct. rabat ved køb på udstillingen.

Fortsættes næste side

Arrangør: Kunstforeningen for Vejen og Omegn og Vejen Bibliotek.

Torsdag den 18. maj kl. 18.00

Aftenudflugt til Vejle Kunstmuseum og p-hus Tróndur.

Afgang fra Banegårdspladsen i Vejen kl. 18.00.

Rundvisning ved museumsleder Nina Damsgaard på det nye Vejle Kunstmuseum. Kaffe og kage i museets nye cafe. Hjemkomst til Vejen ca. kl. 23.00.

Pris for medlemmer kr. 150.00. For øvrige kr. 170.00.

Tilmelding ved indbetaling i BG-Bank på kontonummer: 9672-871-5633851.

Eventuelle spørgsmål vedrørende turen til Niels Peder Jessen, tlf. 75 36 81 31. lp.jessen@get2net.

Tilmeldingen er bindende.

Lørdag den 2. september 2006

Heldagsudflugt.

Der arbejdes på en tur syd for grænsen.

Nærmere om programmet i næste nummer af kunstforeningens medlemsblad.

Slut op om arrangementerne!

VEJEN KUNST MUSEUM

Østergade 4 - 6600 Vejen

Tlf. 75 36 04 82

E-mail: museum@vejenkommune.dk

Museets åbningstider:

Tirsdag-fredag kl. 10.00-16.00

Lørdag-søndag kl. 11.00-17.00

Mandag lukket - Fri entré

**MEDLEMSBLAD for
Museums- og kunstforeningen
for Vejen og omegn**

Redaktion:

Poul-Erik Hansen (ansvarshavende),
Badstuegade 6, 6100 Haderslev.

Tlf. 21 26 57 80

Annette Houborg,
Morbærvej 91, 6600 Vejen.

Tlf. 75 36 39 02.

Bladets red. modtager gerne stof
fra foreningens medlemmer.

Artikler dækker ikke nødvendigvis
kunstforeningens synspunkter.